

Bröllop.

/Berättelser om några bröllop i Urshult i början av förra århundradet./

År 1803 skulle ett kronbröllop i Elmehult gå av stapeln enligt den tidens bruk. Brudgummen var Rusthållaren Magnus Håkansson från Rotahult på Sirkön och bruden var Maria Danielsdotter från Elmehult. Redan tidigt på söndagsmorgonen ankommo till bröllopgården Kyrkoherden sedermera prosten Stenstrand jämte prostinnan Stenstrand, medförande Urshults kyrkas brudkrona. Prostinnan skulle enligt gammal god sed kläda bruden och påsätta henne den massiva kyrkobrudkronan. Densamma var så diger, att den lär ha vägt 2 kilo. I följd härav skulle placeras kopparslantar på huvudet för att i någon mån mildra trycket. Dessa små kopparslantar voro tunna som en bordskniv men i vidden nära nog som våra femöringar. De buro inskriften å ena sidan

2899²⁰

30

$\frac{1}{2}$ skilling och å den andra sidan Riksgäldskontorspolett. När bruden var klädd, anlände brudgummen med sina släktingar, vilka inte voro så många, enär brudgummen redan tre år förut förlorat sin mor, men hans far, Håkan Svensson i Rörvik samt hans ende bror Nils, då endast 15 år, sedermera riksdagsmannen och häradsdomaren Nils Håkansson i Rörvik, samt några ungdomsbekanta från Sirkön och Vennboö.

Sedan bröllopgästerna voro anlända läste prosten en bordsbön och klockaren, som skulle allting bestyra, sjungit en vers, skulle en lätt måltid intagas. Under tiden hade musikanter och förridare trakterats ute på gården. Nu var tid att bröllopståget ordnade sig och satte sig i gång. Brudgummen skulle åka på prostens skjuts och bruden hos prostinnan. Nu spelade musiken upp, och tåget satte sig i rörelse. Förridarna sprängde iväg med detsamma, ty de skulle ju rida fram till kyrkan och avlossa sina pistoler och sedan möta brudföljet på halva vägen och även då avlossa en salva. Sedan skulle tåget i sakta fart anlända till kyrkan. Dit framkomna ordnades tåget av klockaren med prosten och prostinnan i teten, sedan brudparet, därefter brudgummens släktingar, sedan brudens, därefter övriga inbjudna. De främsta stolarna voro reserverade för bröllopsdeltagarna. Vigseln skulle ske innan gudstjänsten började. Sammanringdes med detsamma som bröllopståget intågade

i kyrkan. Efter några minuters vistelse i sakristian trädde prostén för altaret och högtidligheten tog sin början. Efter vigseln började gudstjänsten. Bruden skulle sitta i främsta bänken vid stora gången, så att kyrkobesökarna skulle få se henne, och prostinnan satt intill bruden i samma stol. Efter gudstjänstens slut ordnades tåget på samma sätt som vid ditresan på morgonen. Förridarna sprängde iväg, ty de skulle ju hem till bröllopgården och avlossa sina pistoler och sedan möta bröllopståget på halva vägen med en välkomstsalva. Vid hemkomsten skulle klockaren åter vara till hands och anvisa varje gäst hans plats. Nu skulle äntligen bröllopsmiddagen avätas, vilket kunde pågå i flera timmar. Sedan skulle borden i hast borttagas, och man skulle dansa kronan av bruden. Musiken stämde upp, och prostén skulle dansa första dansen med bruden och prostinnan med brudgummen. Därefter skulle brudparet dansa och sedan fingo de andra gästerna fortsätta dansen. Prostén och prostinnan lagade sig till att resa hem och togo således kronan av bruden. Det befanns då, att ett av kopparmynten hade tappats och stolpen av kronan hade skavt håll på huvudet, men en sådan händelse fick bruden inte låta sig bekomma. Om hon hade yppat detta under högtidligheten, så hade det endast ansetts som ett elakt omen, som skulle ha satt skvallret i gång, men bruden fick bära märke därav i all sin tid, enär när såret äntligen blev

2899³²

32

läkt, blev där en bar fläck, som inte växte något hår på.

Detta tortyrredskap /nämligen Urshults kyrkas brudkrona/ bortskaffade tjuven Gylfe, då han natten till den 16 april 1852 bortstal densamma jämte det övriga kyrksilvret.

Bröllopet skulle ju pågå i dagarna tre enligt tidens sed, men prästherrskapet kom ej dit mera, utan det fortsattes under friare former. På tredje dagens morgon spisades i hast frukost. Sedan skulle bruden följa med brudgummen till hans hem på Rotahult. Hennes gods transporterades ner till sjön vid Näckhall, ungefär $\frac{1}{4}$ mil, där tre stora kyrkbåtar lågo förtöjda. Sedan inlastades godset och folket. Därefter satte flyttningståget sig i gång och rodde den $\frac{1}{2}$ mil långa flyttningssvägen och anlände till Rotahults båtstrand så tidigt på eftermiddagen att godset kunde intagas i deras blivande hem. ~~NÄR~~ Därefter skulle middag spisas därstädes, vilken tjänstfolket tillrett. De välkomnades således med dukade bord, och glädjen stod högt i tak. Gästerna åtskildes inte förrän på småtimmarna.

Bröllop.

Ett annat bröllop firades i Segersnäs 1818. Brudgummen var Carl Strömberg från Törnamåla i Tingsås socken och bruden var Berta Persdotter, ägare till $\frac{1}{2}$ mantal i Segersnäs. Det var inte något kron- eller kyrkbröllop, utan det skulle försiggå i hemmet. Prosten och ~~KPA~~ prostinnan Stenstrand hade redan tröttnat på att resa omkring på allmogens bröllop, så att pastorsadjunkten P. Colliander jämte hans syster, Eva Kajsa Colliander, föreställde prästherrskapet. De voro prstinnans barn i hennes äktenskap med prosten Colliander.

På detta bröllop gick det betydligt friare till än då prosten och prostinnan brukade vara närvarande. Det var ju idel ungdom, och adjunkten tog inte sitt ämbete så allvarligt heller. Han höll tillgodo att hålla ut i dagarna tre. Där spelades och dansades oavbrutet. De skulle dansa en dans, som

benämndes långdansen. Det tillgick på det sätt, att de skulle besöka tio grannstugor och i varje stuga dansa en stund. Enär det var tämligen långt mellan stugorna, så tog det en rundlig tid. Sålunda utfylldes programmet dag efter dag. Man glömde inte heller måltidstimmarna, då man åt och drack av hjärtans lust, så ögonen må rinna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2899 ³⁴

34

Bröllop.

Ett tredje bröllop, som jag hört berättas om, firades i Fålaboda 1824. Brudgummen var Carl Svensson från Berg och bruden var Kristina Månsdotter i Fålaboda. Detta bröllop skulle vara ett äkta gammaldags kron- och kyrkbröllop. Där skulle prästherrskapet komma på söndagsmorgonen till bröllopgården, liksom jag förut beskrivet om bröllopet i Elmehult 21 år förut, och bruden var dotter till det då beskrivna brudparet. Detta bröllop skulle tillgå precis på samma sätt, som det som firades i Elmehult 21 år förut, så att jag behöver inte specificera alla detaljer. Prästerskapet utgjordes liksom i Segersnäs av pastorsadjunkten Colliander och hans syster, enär de gamle helst stannade hemma. Och likasom i Segersnäs höllo prästherrskapet tillgodo att bevista bröllopet i dagarna tre, men på andra dagens middag kommo prästen och klockaren i gräl. Det var om da-

mer de inte kunde komma överens. De voro båda två väldiga både dryckeshjältar och Don Juan. Klockaren, som het Hultkvist, blev så uppbragt på prästen, så att han sprang från bordet mitt under måltiden och befallt fram sin skjuts och sprängde iväg. I de dåliga vägarna och det oförsiktiga körandet välte åkdonet, och han bröt sin ena arm, så att han måste skjutas till Wexjö lasarett, där han fick tillbringa några månader, medan känslorna fingo avsvälta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~2899~~ 36.

36

Pest.

Angående pestgårdar inom Urshult, så finnes inga hållbara sägner om sådana. En gammal sägen om att en sådan funnits i Sirkönäs, har jag visserligen hört, och jag har vandrat över platsen många gånger. Den bestod av små, nästan omärkliga gruskullar. Någon undersökning på platsen har inte mig veterligt företagits. Om så skulle vara förhållandet, så går det nog tillbaka till tiden för digerdöden, ty om den varit begagnad vid de tillfällena, då pest senare hemsökt Sverige, så hade nog hållbarare sägner funnits. Att det ej är alldeles otroligt på grund av det långa avståndet till sockenkyrkan, omkring 12 kilometer, för att det funnits en folkmängd på Sirkön vid denna tid är ganska troligt.

En annan sägen förmäler, att i somliga gårdar utdog hela den manliga befolkningen, såsom i Klasamåla. Det be-

2899 38

38

rättas, att en gammal piga förde liken till kyrkogården med en häst och en klöfsadel. Kyrkobetjäningen hade grävt stora gropar på begravningsplatsen. I dessa nedlades de döda utan kistor. Prästen gick sedan upp på kyrkogården mot aftonen varje kväll och jordfäste dem, som forslats dit för dagen. Sedan fick dödgävaren hölja dem med jord.

Det berättas även att i Ugglekull dog ingen enda av pesten. Även detta hade sin särskilda orsak. Då pesten utbröt överenskommo folket i gården, att ingen fick lämna gården eller ha något umgänge med grannarna, så länge dödligheten pågick bland folket, men en skomakare, som bodde därstädes, trotsade förbudet och gick bort och skötte sitt yrke som vanligt. När han så återvände hem en kväll, passade grannarna på och grepo honom och forslade honom till kyrkogården och begrovo honom levande. Det måtte ha varit så långt tillbaka som under digerdöden, ty sådana våldshandlingar kunde väl inte ostraffat fått försiggått i senare tider.

Berättelsen har jag hört av en gammal man, som dog för 10 år sedan, och var då 90-årig. Hans namn var Paul Petersson i Fålaboda, från vilken jag har de flesta sägnerna, som jag här har nedskrivit. Han berättade även att han härstammade i sjunde led från en /hans namn har jag glömt/ som 1709 deltagit i drabbningen vid danska Bråten i Tingsås socken på

Gäddeviksås ägor. Danskarna hade nämligen erövrat Karlshamns stad och sedan utskickat strövkårer, som skulle plundra och bränna i Varend. Tingsås- och Urshultsboarna blevo uppbudade av kronobetjäningen /ty ^{armen} ~~betjäningen~~ var ju tagen tillfånga vid Pultava/ att bevaka gränsen mot Blekinge. Här gjordes en större förhuggning eller bråte. Bortåt hundra man hade där lagt sig i försåt för danskarna i riset. Fienderna blevo ock mottagna med varma servetter. Den omtalade personen omnämnde att han ensam dödat 7 danskar. Danskarna togo till flykten, de som ej nedhöggos.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2899³⁹

39

40
2899

40

När prosten Stenstrand skulle göra julkalas.

Prosten C.N. Sten~~s~~strand var kyrkoherde i Urs-
hult åren 1797-1838. Han fick nämligen pastoratet genom att
konservera avlidne kyrkoherde J.P.Collianders änka Fru Charlotta
född Hjelmerus. Med henne hade han endast en dotter, Johanna
Stenstrand, sedermera gift med kammarrättsrådet ,landssekretera-
ren i Kronobergs län Herr N.J.Lång. Dessa, nämligen Lång, med fa-
milj, brukade varje jul resa ut till Trehörna och se till de
gamla. Prosten Stenstrand var vid tiden av denna händelse i
80-års åldern. När prostens trotjänare Pelle Hurtig svängde in
på Landssekreterare Långs gård i Wexjö med prostens vackra häs-
tar och släde, instuvade sig herrskapet Lång i släden. Slädfö-
ret var gott närmast Wexjö, men då man kom ut på södersluttning-
arna mot Åsnen, där föret var magrare, tillstötte även en häf-
tig regnskur, så att då de resande kommo utåt slätterna vid
Jätsberg och Jätagårderna, var vägen alldeles fri från snö.

2899

41

Men det var att släpa på i smörjan, tills man kom in i skogar-
na i Lidhemsmarkerna. Äntligen anlände herrskapet Lång till
Trehörna i skymningen genomblötta och missmodiga.

Frosten hade även inbjudit några av Urshults
ståndspersoner, däribland sin svåger, Kongl. sekreteraren Hjel-
merus, som bodde i Trehörna Östergård, samt den nyutnämnde krono-
länsmannen F.V.Fornander jämte hans unga fru Wilhelmina, född
v.Porat och hennes bror Carl v.Porat, vilken tjänstgjorde som
ämbetsbiträde hos kronolänsman Fornander. När presentationen
var undanstökad, började landssekreterare Lång berätta om deras
obehagliga resa från Wexjö, huru de fått släpa i smutsen nästan
halva vägen. "Hade jag ~~XXXXXX~~ föreställt mig vilka obehag, som
jag skulle utstå på resan", sade Lång, "så hade jag säkert vid
detta laget suttit i min varma våning i min gård i Wexjö!"
Prosten jämte de övriga gästerna kunde inte annat än beklaga
herrskapet Lång för den otur de varit utsatta för av vädrets
nyckfulla makter, men där fanns dock en av gästerna, som inte
beklagade herrskapet Lång för deras lidande. Det var kronoläns-
man Fornanders ämbetsbiträde v.Porat. Han hade nämligen varit en
ivrig/
friare till fröken Johanna Stenstrand innan hon ingick äkten-
skap med landssekreterare Lång. Nu var tillfället gynnsamt att
ge den lycklige friaren en snärt. v.Porat tyckte sig kunna han-
tera prosten Stenstrands sparade slantar, ty själv var han en

utrucklad/?/ adelsman utan förmåga eller utsikt att komma på
grön kvist. v.Porat höjde sitt glas och deklamerade:

"Wexjö lunsar

Ute och plumsar

I dåligt före

Sätta sig långt fram

Veta varken hut eller skam!"

Detta inverkade på den förut nedstämd landssekreteraren. På
stående fot anmälde herr Lång hos kronolänsman Fornander den
hånfulle v.Porat till laga åtal för smädelser mot överordnad.
Det blev intet glatt gästabud det här. Man kan tänka sig hur
pinsamt berörd kronolänsman Fornander måste känna sig /och även
hans unga fru/ att åtala sin egen svåger för några av honom fäll-
da, oförsiktiga ord, men adelsmännen tyckte sig stå så högt över
den övriga mänskligheten, så att de kunde tillåta sig vad som
helst, men den gången högg den övermodige adelsmannen i sten.
Stämningen blev så nedstämd av det inträffade, så att de övriga
inbjudna ville avdunsta. Men i rätta ögonblicket ingrep den
gamle prosten, och även prostens högaktade svåger Kongl. sekter
Hjelmerus tyckte det var pinsamt om gästerna skulle så där
snöpligt lämna samkvämet. Prosten Stenstrand föreslog att v, Po-
rat skulle göra offentlig avbön inför landssekreteraren och
att förlikning måtte avvägbringas. Enär det var landssekreterarens

2899⁴³

43

svärfader, den vördade 80-åriga patriarken prosten Stenstrand som föreslagit detsamma så ville han inte neka att räcka sin ovän den försonande handen, men först måste den hånfulle v, Porat inför landssekreterare Lång på knä göra den bön som av prosten Stenstrand förestavades.

Så slutades detta julkalas, vilket i årtionden varit samtal i socknen. Det var nog det sista julkalas prosten Stenstrand gjorde, ty hans håg låg ej åt kalas utan i högsta nödfall, allrahelst då han själv skulle släppa till fiolerna. Han var ytterst sparsam och uppmanade allmogen till mera sparsamhet vid kalas, vilket var ganska välbetänkt. Frostens svåger Kongl. sekter Hjelmmerus föreslog på en sockenstämma att avskaffa alla prydnader på högtidskläderna samt uppträda i ofärgade dräkter vid kyrkan. Till svarta kläder vid begravningar föreslog han, att de skulle ha svarta får, så att de fingo tillräckligt med svart ull till sådana, framhållande huru^{mycket}/bättre den självvuxna färgen höll sig mot den färgade. Något bindande beslut blev ej fattat i denna sak, ty det hade varit att slopa en hel yrkesklass, nämligen färgerierna, vilket ~~färgerna~~ allmogen inte ville vara med om. Så att Kongl. sekterns välvisa förslag blev endast utsatt för begabberi av en del obetänksamma individer.

Prosten Stenstrand hade årligen slätterhjälp i prästgården. Det hade blivit ett gammalt bruk, att varje bonde

2899

44

och varje torpare skulle göra ett slätterdagsverke om året. Torpare- och backstugekvinnorna skulle likaledes göra ett räfsdagsverke. Kost skulle de få i prästgården. Folket skulle vara samlat kl. 5 f.m. Då fingo männen en brännvinssup jämte ett stycke grovt rågbröd att äta. Även damerna trakterades därmed. Klockan 8 serverades dagvard, bestående av grynvälling och glödstekt torkad braxen. Där breddes ut långa vävar. Omkring dessa fick folket slå sig ner. Skuret bröd i stora korgar. Middagen serverades klockan 1 och bestod av sur mjölk jämte norsk spekesill. Därefter var rast till klockan 3, då arbetet åter upptogs. Klockan 5 kom prosten själv med brännvinsflaskan samt fruntimren med smörgåsar med pålagd ostskiva av förra årets pressost. Prosten ville ju med egna ögon ~~se~~ taga arbetet i skärskådan. Då kunde det hända, att han i försiktiga ordalag risade arbetarna. Så hände sig en gång, då han kom med flaskan, att han tyckte, att de slog ganska illa. Då svarade en dräng som tjänste hos löjtnant i Fålaboda: "Ja, det är Carl i Bosgården som går här och slår så befängt illa!" - "Jaså", sade prosten. När så prosten skulle ge Carl i Bosgården brännvin, sade han: "Ni Carl, ni ska få två super, för ni lär ha slagit alltihopa!"

En annan gång då prosten hade slätterfolk hemma på sin gård i Trehörna, skulle han liksom i ~~KXXXX~~ prästgården gå ut till dem med flaskan vid meraftondags. Då fann han endast

två av de sex arbetare han skickat ut vid arbetet. Då frågade han dessa, var de övriga funnos. Då svarade dessa, att två är vid slipstenen och slipa sina liar och de andra två har nog gått åt skogen för naturbehov. "Jaså", sade prosten. "Två skiter och två sliper och två slå. Hur fan skall detta kunna gå!"

Den förut omnämnde Pelle Hurtig, trotjänaren, hade prosten en gång skickat ut i en hage för att rödja upp densamma, men prosten tyckte, att arbetet gick alltför långsamt. En gång när han skulle inspektera detsamma, fann han Pelle sovande, men väckte honom inte utan gick en annan dag osedd för att se vad Pelle tog sig till. Han var visserligen på benen men något arbete blev inte uträttat. Då slog prosten ihop händerna och skrek: "Pelle, du skall plockas!" När så Pelle kom hem om kvällen, gick han till prosten och omtalade vad han hört. "Där håller visst till en mängd bråte i den där hagen. Dit vill jag inte gå ensam mera att rödja!" - "Jaså", sade prosten. "Har du hört eller sett någonting?" - "Ja", sade Pelle. "Det låter, som när pigorna tvätta kläder och stundom ropar det: Pelle du skall plockas!" - "Ja", medgav prosten, "det låter betänkligt. I morgon skall jag skaffa dig en duktig kamrat, så kanske det hjälper!" Så skedde, och sedan gick arbetet sin gilla gång.

En gång när de slaktat en oxe i Trehörna skickade

75.
2899

45

2899

46

prosten Pelle med den ena halvan av oxen till mågen, landssekreterare Lång i Wäxjö. Hur det var, så tyckte Pelle, att han inte fick det hjärtliga mottagande som svarat mot gåvans värde. När han kom hem rapporterade han: "Det är inte värt prosten skickar mig uten matsäck, då jag skall köra till Långens med någonting, ty där har jag aldrig sett någon mat. Inte är det lönt att skicka halva oxar dit. Kanhända om jag haft hela med mig, att det hade blivit en liten bit till mig. Finge jag lässa vid Östertull och köra så fort jag kunde, så kanske det förslog, men köra kött från Trehörna och till Långens, det förslår visst inte!"

Det hörs att tjänare kunde vara oförnöjda i den gamla goda tiden också.

När prosten en gång skulle taga in sin tionde vidtalade han några av de närvarande att biträda, däribland min far. Tiondebönderna blevo trakterade med en brännvinssup samt som tilltugg en grov rågbrödssoppa. När så tiondemötet var slut för dagen, bjöd prosten sina medhjälpare att följa med in i stugan att smaka på hans matsäck. Då tänkte de, att det skulle bliva något rart. När han så hade dukat upp densamma, bestod den av ett kvarter brännvin och en fläskpannkaka bestående till en stor del av riven potatis och morötter. ~~NÄR~~ Hade inte prosten varit så avhållen och respekterad av sina församlingsboar, så hade de avstått från att smaka på hans matsäck, men de ville

inte sára honom med ett avslag utan läto udda vara jämnt och hjälpte honom att tömma flaskan och som tilltugg togo litet av pannkakan, men det mesta fick han taga med sig hem. De sade sedan, att om han haft blott en spekesill, så skullat det smakat mycket bättre. Men prosten Stenstrand var så avhållen av sina församlingsboar för sin humanitet och sant folkliga karaktär och billighet i sina fordringar för extra prästerliga förrättningar, 6 skilling riksgäld för en kyrkogång, 12 skilling dito för ett betyg, 1 riksdaler dito för en lysesedel av mindre bemedlade samt 3 riksdaler dito av förmögna. Han samlade ändå en för sin tid respektabel förmögenhet. Han inköpte och bebyggde 1 mantal Trehörna Södre- och Norregård och efterlämnade även mycket kontanter till sin måg, landssekreterare N.J.Lång.

Till sist får jag meddela, att v.Porat efter denna händelse gjort sig omöjlig i Urshult, och han försvann från Urshults horisont.

47.
2899

47

48.
2899

48

Några drunkningsolyckor som inträffat
i början av förra århundradet.

Dagarna före jul 1805 drunknade tre män i fjorden utanför Westertorp storegård vid en ö benämnd Pinkön. I det höga vattenståndet var hela öen översvämmad av vatten. En stor sten i mitten av ön stack upp i vattenytan men var osynlig för de roende. Dessa, som voro hemmahörande i Sandåsen av Allmundsryds socken, voro laggare eller laggkärismakare till yrket, hade varit upp åt öarna Kläcklinge, Borgön och Sirkön för att hugga sitt vinterförråd av bandkäppar. Hade sålunda lastat en stor båt med sådana och voro nu på hemväg med desamma, samt rodde i god medvind. Det hade redan börjat mörkna, då de nalkades det ödesdigra undervattensskäret. Med den fart de roende hade, så stötte de med en sådan kraft mot stenen att en bräda i båtens botten brast, och följaktligen kommo roddarna i sjönöd. Som det emellertid nu redan nedmörknat, voro inga personer i gårdarna ute, så

att inga hörde deras nödrop. Båten drev i land vid Igelön, då länsad på sin last, vilken blivit skingrad som agnar för vinden. Då förstodo strandboarna att en olycka hade inträffat, men ingen visste, vilka de förolyckade voro, förrän deras anhöriga började göra efterfrågningar efter de försvunna. Kölden tilltog, så att sjön belades med is. När den blivit bärkraftig i julhelgen, samlades folk för att leta efter de förolyckade. Den ena dagen efter den andra under sökande, men allt sökande blev utan resultat. Till sist måste de upphöra, och ett annat medel måste tillgripas. Det var nämligen en föktro på den tiden, att där någon drunknad låg, som man inte hittat, där skulle lysa nattetid. Sålunda utposterades fyra man på kringliggande holmar och sjöuddar för observation, Ifall något lyse visade sig, skulle de posterande inhugga korsmärke i träden till efterrättelse vid sökandet efter de drunknade men oaktat de noggrannaste observationer av de utposterande, hade ingen av dem sett något, som kunde vägleda de sökande, utan även denna utväg måste uppgivas. Först fram på våren, sedan sjön blivit isfri, var en bonde från Stora Westerbotorp ute på sjön för att utlägga betesmjärden. Han hade en hund med sig i båten, vilken började skälla såsom han brukade, då han anade vilt. Då mannen såg sig om, upptäckte han en träskostövel långt nere i vattnet och kom så underfund med, att det måste vara någon av de drunknade han hittat på.

49.
2899

49

Genast uppbådades folk för att återupptaga sökandet efter de drunknade. Sålunda efter några dagar hade man lyckats hitta alla tre de drunknade männen, som sålunda fingo transporteras till sina gravar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

50.

2899

50

57/
2899

51

Drunkningsolycka.

En annan drunkningsolycka inträffade i mars 1816, då ägaren till $\frac{1}{2}$ mantal Seger~~s~~snäs, Per Persson, drunknade i Åstråket nere vid Utnäs. Han brukade gå bort till sina grannar och slakta samt kastrera kalvar och smågrisar. På hemresan från en sådan utfärd hade han råkat att färdas för nära strömdraget, så att isen brustit under honom. Det var eljest på ljusa dagen, men ingen människa kunde komma honom till hjälp. Min mor, som då bodde i Fålaboda på motsatta stranden /hon var då i 9-års-åldern/ hörde nödroppen, men isen var så svag, att ingen vågade sig ut på densamma. Avståndet var också cirka 2 kilometer. Några på Utnässidan hade inte varit tillstädes.

Denna märkvärdiga man var, då han köpte Segersnäs, för Urshultsboarna en obekant man. Han var hemmahörande i Mörkamåla i Jemshögs socken i Blekinge. Löjtnant J,G,Kröger i Fålaboda, som även ägde Segersnäs,

Skriv endast på denna sida!

54.

2899

52

hade 1809 beslutat att utlysa auktion på Segersnäs, dels därför att det var obanade vägar mellan gårdarna, så att det föll sig besvärligt att ha dem i sambruk, ty Segersnäs var obebyggt, men kanske allra mest för att få lite kontanter, varav han ständigt var i behov. Dagen för auktionen kom och även några spekulanter. $\frac{1}{2}$ Mantal Segersnäs ropades upp för 1000 riksdaler banko. Men de närvarande tyckte, att det var alltför högt pris för en ödesgård, som de ansåg Segersnäs för att vara. Då rök fram en liten illa klädd man ur hopen och ropade: "Bjudet!" Ingen ville akta på den obetydliga mannens bud, enär ingen kände honom, men han stod på sig och yrkade på, att hans bud skulle antagas. Då sade auktionsförrättaren: "Jag slår för honom, så kan vi åtminstone slippa honom!" Sedan tillfrågades gubben, var han hade borgen. Då slog han sin skinnväska i bordet och ropade: "Här har jag borgen," samt öppnade väskan och plockade fram därifrån de tusen riksdaler banko, som köpte gällde och blev sålunda antagen som köpare.

2899

53

När Kronolänsman Fornander söp brännvin
ur Barabas' brännvinsputell.

Fjärdingsmannen berättar:

På 1840-50-talet fanns en i Urshult allbekant man, gårdfarihandlare /eller som de på allmogespråket benämndes kräm-
mare/. Hans namn var Jonas Åkesson, vilken av folkhumorn blivit
omdöpt till Barabas. Under sina vandringar i bygden hade han
fått den ingivelsen att även brännvin skulle vara en kurant
handelsvara att uppmuntra kunderna med. Han förskaffade sig så-
lunda en tråkagge och några kannor brännvin i densamma. När
kunderna fingo nys om att han hade spritvaror i sin krämmapåse,
blev det ingen brist på köpare, men slutligen kom kronolänsman
underfund om det av Barabas bedrivna geschäftet.

Så en dag då de voro stadda på tjänsteresa, upphun-
no de Barabas med sin krämpåse och tråkagge i densamma. Då ut-
ropade Fornander: "Så har jag dig äntligen, din eländige lönn-

2899

54

krögare". Till fjärdingsmannen gav han order: "Tag kull gubben och rannsaka honom!" Fjärdingsmannen måste lyda order och tog ifrån gubben krämpåsen med tråkaggen, men det befanns vid undersökningen att kaggen var tom. "Var har du gjort av brännvinet?" var länsmannens nästa fråga. "Jo", svarade gubben, "jag träffade i går kväll på nattkvarteret några goda vänner, som jag har logerat hos förr, och vi gjorde oss en glad afton med kaggens innehåll!" - "Fick du pengar för ditt brännvin?" var länsmannens nästa fråga. - "Nej", svarade gubben, "för det brännvin, som jag skänker bort, tar jag inte betalt! De måste låta gubben fortsätta med sin tomma kagge, och de andra fortsatte åt sitt håll.

När så på kvällen de voro på hemväg, erinrade Fornander sig att hans fru bett honom köpa hem någon sak på handelsstället i Rössvik, varför han tillsade fjärdingsmannen att gå in och köpa detsamma. Där sammanträffade fjärdingsmannen åter med Barabas. "Jag skall ge dig ett kvarter brännvin, för det du inte skall vara onödigt förveten på vad jag har i min påse!" Fjärdingsmannen mottog gåvan. När de sedan fortsatte resan, sade fjärdingsmannen: "Jag tog ett kvarter brännvin med mig i morse och det har inte yppat sig något tillfälle idag att smaka på detsamma. Jag tänker vi tar och tömmer detsamma nu!" Därtill samtyckte länsmannen. Så inträffade det, att han var med om att supa brännvin ur Barabas' putell.